

felc

ŠE EN GLAS O SREČANJU PREDSTAVNIKOV PRIMORSKEGA TISKA V KROMBERŠKEM GRADU

V članku „Srečanje predstavnikov primorskega tiska“ (Srečanja št. 31) piše Stanislav Renko med drugim:

Glede neutemeljenih očitkov dr. J. Felca, da ne poročamo o primorskih revijah, pa dodajam k tistemu, kar ste že objavili, da sva povedala z dr. Bercetom, še tale prav tako ne nezanimiv podatek: od leta 1950 do lani je izšlo kar pet obširnih jubilejnih števil PD ob raznih obletnicah, letos pa vrsta jubilejnih dodatkov ali prilog ob 30-letnici vstaje. Za vse te številke je poleg urednikov objavilo svoje prispevke, v ogromni večini tehtne in trajne vrednosti, več sto sotrudnikov, v ogromni večini s te strani meje, kar spada tudi med dokaze naše življenjske moči in med tiste podatke, s katerimi bi morala biti seznanjena vsa slovenska javnost od Dragonje do koroške Krke. Dragi tovariši uredniki, znano vam je, koliko naporov (o tem je pisal nekaj tudi Finžgar v svojih spominih) je potrebnih za zbiranje in objavo in ki jih je vložilo uredništvo z vsemi sotrudniki vred. In vsi smo ob izidu vsake takšne jubilejne številke pričakovali, da bodo o njih na kratko poročale vsaj tiste slovenske revije, katerim smo poslali redno vse recenzijske izvode (saj je bil tudi finančni napor precejšen). Zaman so bila pričakovanja, da bo vsaj primorska slovenska javnost znala ta nevsakdanji napor ceniti. Ne idrijske „Kaplje“ (dragi tovariš dr. Felc!) ne nobena (NOBENA) druga primorska revija (kaj šele neprimorska) ni nobene teh jubilejnih številki niti z eno samo besedo omenila!

Jože Felc

Kaplje

Očitkom Stanislava Renka glede mojega nastopa na „srečanju primorskega tiska“ v Kromberškem gradu naj odgovorim v Kapljah, ki so primorska revija in o kateri Primorski dnevnik že lep čas sploh ne poroča. Kot urednik revije sem še posebej ukrepal, da so pri Primorskem dnevniku redno prejeli vsako številko v recenzijo, kar je bilo s strani urednika Primorskega dnevnika na srečanju zanikano.

Primorski dnevnik mi je kljub nekaterim pomislekom informativni vir žitja in bitja naših ljudi za mejo.

Rekel sem kljub nekaterim pomislekom. Ti obstajajo v dejstvu, da PD le še ni čisto verno zrcalo kulturnopolitičnih in socioloških razmer onstran meje. Da je, kot naša manjšina, v celoti izpostavljen intervencijam s te in z one strani. „Dobronamernost“ takih posegov pa je že v osnovi vprašljiva, ker vsebuje — kot vemo — spremenljiv dnevni politični kurz, ki ga na žalost prav nič ne uravnava stanje manjšine! No, kljub vsemu menim, da v takih zadevah ne smemo stvari zapletati s sumničenji, z dvomljivostjo ali celo z apriorno odklonilnostjo.

Na „kromberškem srečanju“ sem kot prvi diskutant v imenu uredništva „Kapelj“ podprl idejo, da bi bilo vredno osnovati Primorski dnevnik za obe strani meje in s tem posredno dal priznanje tudi dosedanjim prizadevanjem uredništva in sodelavcev PD, ki so bila doslej, razumljivo, namenjena predvsem ohranjanju in razvoju slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Kaplje

Naj mimogrede pripomnim, da mi kot Primorcu pri P.D. ni bilo vseh to, da je le premnogokrat premalo celostno osvetljeval kulturnopolitični utrip naše zamejske narodnostne skupnosti ter da je velikokrat enačil narodno s političnim, kar se mi ne zdi le zmotno, marveč tudi škodljivo.

Obe kritični pripombi pa lahko namenim večini naše manjšinske periodike. Nekaterim listom še bolj kot Primorskemu dnevniku.

Vse, kar sem povedal, ni zlohотно. Prav rad priznam in pritegnem Stanislavu Renku, da v domovini nismo zadostno spremljali kulturne in druge dejavnosti naših ljudi za mejo – tudi pri P.D. ne.

Kar se tiče „Kapelj“ in mene osebno, moram pa le zapisati, da smo po svojih močeh sledili in tudi kritično zaznavali gibanja, ki imajo vsenarodni pomen. Član našega uredništva pri P.D. tudi aktivno sodeluje.

Menim, da drobnih očitkov, ki so povrh vsega še dobrohotni, ne gre dramatizirati.

Upam, da bo P.D. vnaprej poročal o pestri revialni dejavnosti, ki se razvija tostran in onstran meje in to ne glede na nazorsko usmerjenost posameznih revij. To od njega vsi pričakujemo in je ena izmed njegovih nalog.

Kaplje

V svojem najnovejšem delu „Hvalnica zemlji“ se Jože Javoršek obtožuje, ker pesnika Franceta Balantiča ni znal „obvarovati pred grozo belogardizma in s tem pred smrtjo“. Takole pravi:

Zakaj te nisem tisto jesen, ko sem te prvič videl, pograbil in odpeljal pit v prvo gostilno? Bil si tako nežno klerikalen, tako ministrantovsko obreden, tako muževno nedodelan, da bi te moral vzeti v svoje roke, te posiliti z grehom in z zvijačo izpeljati iz usmiljenega božjega raja, v katerem si omočno taval. Danes, sam ne vem zakaj, natanko vem, da bi bil lahko tvoj rešnik. A kako? Moral bi ti razkazati ljubljanske cipe, moral bi te nagega zaviti v rjuho in te nositi na prodaj po ljubljanskih ulicah, moral bi ti prižgati prvo cigareto v medlem jutru, ki bi ti s svojo lučjo razgalila nočno slo kot novo obliko radosti, ne pa kot greh. Moral bi te navaditi nekaj kletvic, tistih nekaj, ki se jim je istega leta čudil sam Jean Genet v svoji ječi na Sušaku. Ko je poslušal balkanske barabe, kako se erotično spravljajo na boga samega, kako pošiljajo ljudi nazaj v materinsko studenčevje, kako uničujejo prebivanje nezaželenih ljudi s tem, da jim svetujejo, naj se vrnejo v očetovo plodilo, se je od ontološke poetičnosti balkanskih kletvic razjokal. Vsekakor si jih je prvi izmislil Ajshil.

Kaplje

63

Ob branju teh vrstic sem se oddahnil: Hvala bogu, nam se nevarnosti kakega novega belogardizma ni treba bati, saj nismo ponovili Javorškove napake (to nam potrjuje že bežen pogled na kateregakoli izmed kioskov)! Ne, mi smo se v resnici potrudili, da bi mladino — če ne gre drugače — „z zvijačo izpeljali iz usmiljenega božjega raja“. Toda ali smo jo s tem tudi „obvarovali pred smrtjo“? Pred prezgodnjo, nenaravno smrtjo? Ne sprašujmo se torej, „kako je mogoče“! Komu drugemu teh besed ne bi zapisal, toda vas, gospod Javoršek, sem prepričan, ne bodo prizadele. Človeka, ki pljuje na nepokopanega Polineika, ki uživa v opojnosti svojih nečednih besed, najbrž težko še kaj prizadene. Nekaj vam je namreč treba priznati: vaše pisanje je po svoji „umazanosti“ v slovenski literaturi nekaj izjemnega. Tako je polno domiselnih zmerljivk, tako je žlahtno umazano, tako perverzno nagnusno, da ni gotovo, od kod so vam vrele besede, od spred ali od zad, gotovo pa je, da bi se od ontološke poetičnosti vašega pisanja sam Jean Genet iskreno razjokal!

Arhangel